

Αρχική σελίδα>Οικογενειακά και κληρονομικά θέματα>Γονική μέριμνα - επιμέλεια των παιδιών και δικαίωμα επικοινωνίας Γονική μέριμνα - επιμέλεια των παιδιών και δικαίωμα επικοινωνίας

Ιρλανδία

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Η έννοια «γονική μέριμνα» —για την οποία στην Ιρλανδία χρησιμοποιείται ο όρος «guardianship»— αναφέρεται στο σύνολο των δικαιωμάτων και των καθηκόντων που έχουν σχέση με ένα τέκνο και που απονέμονται ή επιβάλλονται στους φορείς τους από τον νόμο ή το δικαστήριο ή με νομική συμφωνία. Ο ασκών τη γονική μέριμνα έχει τα δικαιώματα επιμέλειας και επικοινωνίας, μεταξύ των άλλων δικαιωμάτων που σχετίζονται με την ευημερία του τέκνου.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Γενικώς, οι έγγαμοι γονείς ενός τέκνου ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα του τέκνου τους. Σε περίπτωση μη έγγαμων γονέων, γενικώς η μητέρα ασκεί τη γονική μέριμνα, ωστόσο ο φυσικός πατέρας μπορεί να οριστεί ως ασκών γονική μέριμνα με συμφωνία μεταξύ των γονέων ή από το δικαστήριο.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Ναι. Η Αρχή Υπηρεσιών Υγείας (Health Service Executive) της Υγειονομικής Υπηρεσίας, μέσω του τμήματος Υπηρεσιών για το Παιδί και την Οικογένεια «TUSLA», μπορεί να προσφύγει στο περιφερειακό δικαστήριο (District Court) και να ζητήσει την έκδοση των αναγκαίων διαταγών μέριμνας για ανηλίκους κάτω των δεκαοκτώ ετών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει επίτροπο για να ασκεί τα καθήκοντα της γονικής μέριμνας, εάν γονέας δεν επιθυμεί ή δεν είναι σε θέση να τα ασκεί. Σε περίπτωση θανάτου γονέα, μπορεί να διοριστεί ως εγκατάστατος επίτροπος (Testamentary Guardian) το πρόσωπο που έχει επιλεγεί με διαθήκη ή κώδικελλο ή το πρόσωπο που διορίζεται από το δικαστήριο. Ελλείψει τέτοιας επιλογής, η Αρχή Υπηρεσιών Υγείας, μέσω του τμήματος Υπηρεσιών για το Παιδί και την Οικογένεια «TUSLA», μπορεί να προσφύγει στο περιφερειακό δικαστήριο (District Court) και να ζητήσει την έκδοση των αναγκαίων διαταγών μέριμνας για ανηλίκους κάτω των δεκαοκτώ ετών, εάν οι γονείς του τέκνου έχουν αποβιώσει ή είναι ανίκανοι να το φροντίσουν.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης των γονέων, οι ρυθμίσεις της επιμέλειας και της επικοινωνίας μπορούν να αποφασιστούν με συμφωνία των γονέων. Εάν δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία, οι γονείς μπορούν να προσφύγουν στο δικαστήριο, οπότε η επιμέλεια και η επικοινωνία ρυθμίζονται από το δικαστήριο. Σε περίπτωση που οι δύο γονείς ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα του τέκνου, αυτή δεν θίγεται από το διαζύγιο ή τη διακοπή της έγγαμης συμβίωσης, αν και το δικαστήριο μπορεί —σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνο αν απαιτείται για την ευημερία του τέκνου— να αφαιρέσει τη γονική μέριμνα από τον εκτός γάμου πατέρα.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Οι γονείς που συνάπτουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας οφείλουν να την υποβάλουν ενώπιον του δικαστηρίου και να λάβουν δικαστική απόφαση η οποία αποτυπώνει τη συγκεκριμένη συμφωνία, ώστε αυτή να καταστεί νομικά δεσμευτική. Το δικαστήριο πρέπει να πειστεί ότι η συμφωνία προστατεύει επαρκώς τα δικαιώματα του τέκνου, ενώ μπορεί να αρνηθεί να την εγκρίνει εάν δεν πειστεί ότι τηρούνται οι υποχρεώσεις αμφοτέρων των γονέων έναντι του τέκνου. Με τέτοια συμφωνία δεν μπορεί να αφαιρεθεί η γονική μέριμνα από οποιονδήποτε γονέα.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Μπορούν να προσφύγουν σε μη νομικές μεθόδους επίλυσης διαφορών, όπως σε υπηρεσίες διαμεσολάβησης ή συμβουλευτικής υποστήριξης.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Ο δικαστής μπορεί να αποφασίσει για όλα τα ζητήματα που αφορούν την ευημερία του τέκνου, περιλαμβανομένων, ενδεικτικά, των ζητημάτων της γονικής μέριμνας, της επιμέλειας και της επικοινωνίας. Βλ. επίσης τις απαντήσεις στις ερωτήσεις 4 και 5 ανωτέρω – η γονική μέριμνα των έγγαμων γονέων ή της φυσικής μητέρας δεν μπορεί να αφαιρεθεί δικαστικά, αν και το δικαστήριο μπορεί να θέσει όρους στην άσκηση της γονικής μέριμνας από ένα πρόσωπο.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγούμενης να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Όχι. Παρότι ο γονέας που ασκεί κατ' αποκλειστικότητα την επιμέλεια τέκνου μπορεί να αποφασίζει για την καθημερινή φροντίδα και τον έλεγχο του τέκνου, ο γονέας που δεν ασκεί την επιμέλεια έχει το δικαίωμα να ζητείται η γνώμη του για όλα τα ζητήματα που επηρεάζουν την ευημερία του τέκνου, περιλαμβανομένων, ενδεικτικά, των ζητημάτων που αφορούν την εκπαίδευση και τον τόπο κατοικίας του τέκνου.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Η επιμέλεια ανατίθεται από κοινού στους γονείς εάν δεν υπάρχει βαθιά εχθρότητα μεταξύ τους και, με τον τρόπο αυτόν, είναι σε θέση να λαμβάνουν από κοινού τις αποφάσεις που αφορούν τη βασική ευημερία του τέκνου και την καθημερινή του φροντίδα. Αυτό δεν σημαίνει ότι κάθε γονέας έχει δικαίωμα να περνά τον ίδιο χρόνο με το τέκνο, αλλά αντιθέτως διασφαλίζει ότι αμφότεροι οι γονείς έχουν ανάλογα καθήκοντα και υποχρεώσεις απέναντι στο τέκνο.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Κατά κανόνα, τα μέρη που επιθυμούν να καταθέσουν αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας προσφεύγουν στο περιφερειακό δικαστήριο (District Court) ωστόσο, για ορισμένες αγωγές που είναι παρεπόμενες γαμικών διαφορών μπορεί να απαιτείται προσφυγή στο κομητειακό δικαστήριο (Circuit Court) ή το Ανώτατο Δικαστήριο (High Court). Το Ανώτατο Δικαστήριο έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε ζητήματα απαγωγής παιδιού.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Ναι. Επιτρέπεται η μονομερής (ex parte) προσφυγή στο δικαστήριο, δηλαδή χωρίς ειδοποίηση του αντιδίκου, όταν από τις περιστάσεις προκύπτει ότι το τέκνο θα εκτίθετο σε κίνδυνο αν ο αιτών ενημέρωνε τον καθού η αίτηση κατά τον συνήθη τρόπο.

12 Μπορώ να τόχω νομικής συνδρομής για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας;

Ναι. Νομική συνδρομή παρέχεται μέσω του προγράμματος αστικής νομικής συνδρομής. Για τη συμμετοχή στο εν λόγω πρόγραμμα τίθενται εισοδηματικά κριτήρια.

13 Είναι δυνατή η άσκηση ένδικου μέσου κατά απόφασης για τη γονική μέριμνα;

Ναι. Επιτρέπεται η άσκηση έφεσης κατά απόφασης του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, δηλαδή του δικαστηρίου στο οποίο ξεκίνησε η διαδικασία ωστόσο, συνήθως δεν επιτρέπεται η άσκηση ένδικου μέσου κατά απόφασης του εφετείου.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Τα πρόσωπα που επιχειρούν να εκτελέσουν απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα θα πρέπει να συμβουλευτούν τους κανόνες των οικείων δικαστηρίων ή του οικείου οργανισμού. Με εξαίρεση τις μονομερείς (ex parte) αιτήσεις, οφείλετε να ενημερώσετε τον καθού για την πρόθεσή σας να κινήσετε διαδικασία για την εκτέλεση απόφασης.

15 Τι πρέπει να πράξω για να επιτύχω την αναγνώριση και εκτέλεση σε αυτό το κράτος μέλος απόφασης γονικής μέριμνας που εκδόθηκε από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους;

Βλ. απάντηση στην ερώτηση 14.

16 Σε ποιο δικαστήριο αυτού του κράτους μέλους πρέπει να προσφύγω κατά της αναγνώρισης απόφασης γονικής μέριμνας που εκδόθηκε από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους; Ποια διαδικασία ακολουθείται σε αυτή την περίπτωση;

Στο Ανώτατο Δικαστήριο (High Court), που έχει πλήρη και πρωτογενή αρμοδιότητα.

17 Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο στις διαδικασίες γονικής μέριμνας όταν το παιδί ή οι γονείς δεν διαμένουν σε αυτό το κράτος μέλος ή έχουν διαφορετικές ιθαγένειες;

Ο νόμος για την προστασία των παιδιών του 2000 (Σύμβαση της Χάγης) προσδίδει νομική ισχύ στη Σύμβαση της Χάγης του 1996 σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών, η οποία εφαρμόζεται εν προκειμένω επιπλέον, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας (κανονισμός Βρυξέλλες ΙΙα) είναι επίσης εφαρμοστέος εν προκειμένω.

Τελευταία επικαιροποίηση: 18/11/2019

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.